

Else Vunderlich

Neeruti –

MU ARM

Orajärv I

Sa oled helkjas ja hea,
kui üle su selge vee
libiseb sädelev laineviru
nagu suvise tuule hääletu naer,
mis kaob enne,
kui varjudest tumedasse kaldavette
jõuab.

Sa oled leebe ja rahulik
nagu mõistva kaaslane silmad,
mille nurkades võbelevad naerukurrud.

Sa oled uhke ja kõrk,
kui su veepeeglisse kummarduvad kased
end sügiskuldsesse rüüsse ehivad.

Sa oled sünge ja salalik,
kui Suur Sügis kisub su kallastelt kuue,
pistes su põue oma jäised käed.

Sa oled puhas ja püha,
kui su talihärmased kaldad
vahivad vaikides tõtt,
silmis üksainus suur,

ÜKSAINUS SUUR

kevadeigatsus.

1981

Orajärv II

Sa helgid kui katlatäis kevadist taevast,
mis Paatermäel kummuli käinud.
Suur Looja on pääsnud su kandmise vaevast
ja uutele töödele läinud.

On asemeks seatud sul samblane süng
õrnvalgete kaskede süles,
sind magama uinutab lainete mäng,
käod kukuvad hommikul üles.

Vesiroose kui Linnuteelt langenud tähti
siin päike su pinnale valab
ja näkineid, keda vaid jaaniööil nähti,
su rüppe tõi mängima kalad.

Su soisesse ümbrusse kaovad kõik teed
ja järveni viivad vaid rajad,
kus metsade vaikus ja päikese mäng
ja kauguste kumedad kajad.

Su kaldalt end leian, kus ma ka iial
siin metsades ringi ei jalutaks,
otsekui haldjas või vetevaim ise
su juurde mind kättpidi talutaks.

1981

Paju õitseb

Rambena päevasest lõhnadepillust,
meeltes värvidemäng su õite
miljonist kuldsest päikesekillust,
seisad suletud silmil ja kuulatad,
kuidas kevad su ümber kumiseb.
Kuula, kuid talvest toibunud maa
nüüd hingab, sirgub ja sumiseb,
kuidas õhtusse eksinud traktoripaar
veel Rõukmäe all urrab ja umiseb
ning viimane tõtlik mesilind
su õiel kandamit kohendes mumiseb.
Ehk sügis küll, nagu me seda ei teaks,
toob lohutut leina ja loobumist,
miks sellele praegu siis mõtlema peaks
kesk õitsemissõnne ja joobumist.

1980

Siin sajandeid seisid me elu eest valvel
töö, rahu ja sõdade vahel.
Siin seisid kui sümbol, kui kogu me rahva
igikestvuse lõputa ahel.
Küllap mõiratas mägi ja kisendas kivigi
nüüd aastasadade takka,
kuid terasest kopad ja kalluririvigi
su kõnet ju mõistma ei hakka.
Su kõnet ju iialgi mõistma ei hakka,
kel rauast on südamed rinnus.
Nii langes see linnus.
Kes ravib nüüd haavad?
Kes langenu matab?
Ei keegi...
Vaid Pikasoo udu sügisöödel
sind surilinaga katab.

1961

Paatermäe sügis

Näe, äkki kõikjal suur sügis on aland.
Päev puudele pillutab kulda.
Aeg õitseva kevade maha on saland
ja suvegi varistab mulda.
Oi sa, sügise leegitsev hellus,
alt Paatermäe pilvini üles!
Järv tumedalt tüün,
mets mõttesse vajund
on mägede, orgude süles.
Ma imetlen kaharat rohelist tamme.
Mis tema veel vaatab ja mõtleb?
Küllap kuulatab sügise rautatud samme,
siis teistele järele tõtleb.

1981

Else Vunderlich sündis 21.02.1928 Rakveres. 1930. aastal asus pere elama Jõepere maile Kivi tallu. Peres sirus neli tütart. Isa Villem Vunderlich oli Undla vallavanemaks 3 ametiaega. Emalt, kes juhatas ka kohaliku laulukoori, said tütred muusikaõpetust. Õpinguid alustas Else kohalikus koolis, jätkas Rakvere Õpetajate Seminaris, mille lõpetas 1949. aastal. Aastatel 1949-1952 oli Neeruti koolis õpetaja. Väga pikka aega – 21.06.1952-12.05.1982 – töötas Neerutis raamatukoguhoidjana. On kirjutanud laulutekste ja loodus-luulet, mis leidsid avaldamist paaris kogumikus. Muusikatundjana viisistas ka oma tekste. Nende lauludega esineti isetegvus-ülevaatustel, ka Tallinnas. Lauljaiks olid Else nooremad õed Magda ja Britta. Ajalehes on ta avaldanud kohalikke rahvapärismi ja hulgaliselt muid kirjutisi. Käesolevas luulevihikus avaldamist leidnud luuleread on sündinud autori suurest armastusest oma kodupaiga Neeruti kauni looduse vastu.

Kukerpuu

Mets vakatab,
südames sügiseaimdus.
Kesk väsinud värve
ja luitunud rohelist hulgun,
uduniisked ämblikuvõrgud
silmil ja suul.
Ja äkki mu ees
tuhat tulipunast mammu
väikesel kukerpuul
nõtke oksakaare all
ridamisi reas,
ridamisi reas,
ridamisi reas.
Kes pillutas metsa
neid hõõguvaid teri
kui saabuva sügise
valu ja veri?
Aeg astub
ja halliks saab looduse pale
ja raaguvad metsad
ja külmub maa
ja tuleb talv
ja ütleb:
See kõik oli vale!   1979

Toomingaorg

Ega sa Toomingaorgu ei tea
seal Lalli all Liivamäe taga,
kus toomedel valevad pruutloorid peas
ja ööbikud iial ei maga?
Nii hea on minna ja minna ja minna.
Ärme kordagi tagasi vaata.
Ma tean, meil täna kõik teed viivad
sinna,
kui ainult su samme võin saata.
Kas kuuled, kuis kevad me kannul käib?
Pillub tuhandelõhnaseid tuuli.
Ta hingus, mis kõike siin lummatavat
näib,
Meil puudutab südant ja huuli.

Järelehüüd Mäeotsa Linnamäele

Mu tõtliku talla alt variseb liiva,
all kruusase kalda käib kivide mäng.
Siis sarapuust kahman ja üles end hiivan
ning väsinult seisatan, südames äng.
Siin mõõtmatuks taganeb pilvede piir,
kogu kihelkond jalge ees laotub:
läänes Kõrvemaa metsade sinetav viir,
loodes Kallukse kupliteks jaotub.
Idas Raudoru kaasiku hahetav müür
üle Lustimäe vinesse vajub
ja põhja pool Hõbeda kuusiku küür
silmapiiril põuapilvisse hajub.
Ja süda täis leina ma langetan laud,
murekoorem mul kandamiseks kukil.
Mu ees on süvend kui hiiglase haud –
seisan Linnamäe säilinud nukil.
Me esiisade vaprus ja töö
kas enam siis austust ei vääriks,
et muistse Linnamäe üleöö
võis muuta vaid kruusakarjäärriks?

Neeruti Sinijärv

Männijässid, rabasammal,
mari mättal sirab.
Mis sealt eemalt puude vahelt
sädeleb ja virab?
Oh sa väike vetepisar,
rabalauka luule!
See, kes pehmet pinda pelgab,
sind ei näe ei kuule.
Samblal sajad värvikirjad –
erekollast, pruuni.
Näevad üllatunud silmad
mesimarju suuri.
Järvepeeglis pilvi puhkab.
Teavad nad su nime?
Põder ragistab ja nuhkab,
vahib: vaat kus ime!

1981

Toomepuu, kullake, kuidas sa võid
nii magus-meeletut lõhna küll anda?
Ma tean ju, selleks sa siia meid tõid,
et õnne üksinda raske on kanda.
Küll oleks ehk hõlpsam meil tagasitee,
kui toomed nii lõhna ei laotaks.
Õrn ööbik, kas usud, meil raskeim on
see,
et me ennast siin ära ei kaotaks.

1981

Kaanefoto! Else Vunderlich 1960ndate aastate
lõpus.

Neeruti Seltsi toimetised, A-529, 2003.

*Ostes käesoleva trükise, toetate Neeruti ja tema
ümbruskonna loodushoidlikku arengut ja
kultuuripärandi jäädvustamist ning selleks ellu
kutsutud Neeruti Seltsi.*